

Nina Perger

Anja Koletnik, Ana Grm in Martin Gramc: Vsi spoli so resnični – transspolnost, transseksualnost in cispolna nenormativnost. Ljubljana: Društvo informacijski center Legebitra, 2016. 186 strani (ISBN 978-961-92123-6-3), publikacija je brezplačna

Delo *Vsi spoli so resnični – transspolnost, transseksualnost in cispolna nenormativnost* je pomemben mejnik pri naslavljanju in obravnavanju naštetih tem v slovenskem prostoru. Gre za delo, ki je sicer deloma prevod publikacije *Put u prostranstvo* (2012), a je ustrezno in smiselno dopolnjeno ter prilagojeno glede na specifične slovenskega prostora in v določenih vsebinskih vidikih. Obravnavane so teme, ki so ključne za osnovno razumevanje in poznavanje transspolnosti, transseksualnosti in cispolne nenormativnosti ter njihove heterogene in kompleksne pojavnosti. Sama postavitev in vrstni red bralko_ca vodi od spoznavanja z osnovnimi koncepti in distinkcijami, ki so temeljnega pomena za korektno razumevanje izbranih tem, od jasno vpeljane in razložene razlike med spolnim izrazom, spolno vlogo, spolom, pripisanim ob rojstvu, spolnim binarizmom, cispolnostjo (in cispolno normativnostjo) in družbenim spolom, pri tem pa jasno izpostavlja potrebno, a družbeno-še-ne-realizirano utemeljenost spola v samoidentifikaciji osebe, ne glede na spol, ki je osebi bil pripisan ob rojstvu, in ne glede na kontinuirane nasilne družbene pripise spola (spolnega zaznamovanja), utemeljenih v družbeno prevladujočih predpostavkah spolnega binarizma. V nadaljevanju se delo precizno loteva konceptualiziranja razlik med pojavi, s katerimi se je slovenska širša javnost v politično sprevrženi in zmanipulirani obliki (»queerseksualnosti«) prvič seznanjala šele v zadnji referendumski kampanji o noveli ZZZDR, v kateri se je tovrstne nenormativne identitete zlorabljalo v namene manipulacije in vzbujanja strahu: avtorice_ji tako strokovno utemeljeno in argumentirano pojasnijo transspolnost, transseksualnost in kvirspolnost (*genderqueer*), spolno nebinarnost (*non-binary*), bispolnost, trispolnost, spolno fluidnost, aspolnost, neutrois in identitetno pozicijo transvestitk_ov, pri tem pa določene pojavnosti konkretno prikažejo tudi z življenjskimi izkušnjami in subjektivnimi pomeni oseb, ki se identificirajo z določenimi spolno nenormativnimi identitetami. Pomemben prispevek k obravnavanju nenormativnih spolov je tudi interseksualnost, ki je v slovenskem prostoru izrazito podobravnavana. V povezavi z življenjskimi izkušnjami transspolnih in cispolno nenormativnih oseb so v delu predstavljeni tudi določeni izsledki prve raziskave o potrebah transspolnih oseb v Sloveniji, katere podatki kažejo na visoko stopnjo diskriminiranosti, marginaliziranosti in doživljanja nasilja, medtem ko osebne pripovedi transspolnih in cispolno nenormativnih oseb hkrati pričajo o njihovi izjemni moči, ki jim zagotavlja preživetje in življenje v družbi, ki je saturirana z razmerji moči, sedimentiranimi v cis- in heteronormativnosti.

Ključni prispevek dela je – poleg neizključujočega obravnavanja transspolnosti, transseksualnosti in cispolne nenormativnosti – tudi izrazit deopatologizirajoči pristop, ki prevladujočo medicinsko obravnavo omenjenih polj učinkovito podvrže kritiki, ob hkratni usidranosti v življenjske svetove transspolnih, transseksualnih in cispolno nenormativnih oseb, tj. delo učinkovito razgrne ambivalentnost medicinskega interveniranja, ki se ne z-more izogniti patologizaciji in diagnosticiranju, hkrati pa tudi izpostavi pomen dostopa do raznolikih terapevtskih možnosti. Pri tem avtorice_ji ne ostanejo samo pri kritični analizi pomena medicinske obravnave, temveč opozorijo tudi na z njimi povezane zakonodajne pomanjkljivosti in kršitve Evropske konvencije o človekovih pravicah ter relativne deregulariziranosti tovrstnega področja v Sloveniji, pri čemer jasno predstavijo tudi primere dobrih praks iz nekaterih drugih držav, ki so to zakonodajno področje bolj ali manj učinkovito utemeljile na samoidentifikaciji mimo medicinskih intervencij, ki transspolnost, transseksualnost in cispolno nenormativnost podvržejo diskurzu »motnje« in patološkosti. Pri obravnavi zakonodajnega področja se avtorice_ji tako ne ustavijo le pri kritiki, temveč nadaljujejo s predstavitvijo korakov, ki

bi jih veljalo narediti v prihodnje z namenom zagotovitve enakopravne obravnave vseh oseb, ne glede na spol, spolno identiteto in/ali spolni izraz, in z namenom spoštovanja človekovih pravic. S tega vidika lahko delo obravnavamo tudi kot opomin in poziv pristojnim institucijam, ki ne mislijo in ne upoštevajo nasilja cisnormativnosti in spolnega binarizma, kot ga čutijo in živijo osebe, ki tovrstne prevladujoče družbene ureditve presegajo s tem, ko živijo v skladu z lastnim spolom in s tem razgrinjajo nasilnost pripisovanja spola ob rojstvu ter hkrati tudi ranljivost prevladujoče cisnormativne družbene ureditve.

Glede na to, da je transaktivizem v Sloveniji šele izstopil iz poveljev, upoštevajoč dejstvo, da je bila prva organizacija, ki se ukvarja izključno z omenjenimi družbenimi skupinami, tj. Zavod Transfeministična Inicijativa TransAkcija, ustanovljena šele pred dobrim letom, potem ko je neuradno delovala od leta 2014 naprej, pomeni tovrstno delo pomemben mejnik, tudi zaradi tega, ker se je transaktivizem v tem obdobju srečeval z mnogimi ovirami, izhajajočimi tako iz širšedružbenega življenja kot tudi znotraj LGBT+ skupnosti, v kateri ima »T« (kot tudi »B+«) pogosto le provizorično mesto, saj v njej mestoma prevladujejo interesi gejevske-lesbičnih politik, včasih tudi na račun manj vidnih spolnih in seksualnih manjšin znotraj LGBT+ manjšine. S tem delom (in nedvomno tudi z drugimi projektnimi aktivnostmi in dogodki v zadnjih letih) se je transaktivizem povsem jasno usidral v slovenski prostor, v katerem opozarja na relativno nevidnost nenormativnih spolnih identitet, ki so družbeno marginalizirane, patologizirane ali celo povsem spregledane. Domet dela *Vsi spoli so resnični* je izjemno širok, saj se pri obravnavi vsebin avtorice_ji publikacije učinkovito izognejo strogemu teoretskemu jeziku, kar nedvomno prispeva k širšemu doseganju bralk_cev, ne da bi pri tem sama obravnava omenjenih vsebin izgubila na poglobljenosti in kompleksnosti, obenem pa delo služi tudi kot konkreten prikaz ustrezne terminologije in takšne rabe jezika, ki ni izključujoča do oseb raznolikih spolov.

Publikacija je tako namenjena vsem osebam, ki se želijo bližje spoznati s transspolnostjo, transseksualnostjo in cispolno nenormativnostjo, osebam, ki se identificirajo ali se želijo identificirati kot zaveznice_ki transspolnim, transseksualnim in cispolno nenormativnim osebam v okviru politik zavezništev, osebam, ki se identificirajo z nenormativnimi spolnimi identitetami in njihovimi bližnjimi, pa tudi osebam, ki se z omenjenimi družbenimi skupinami srečujejo v svojem strokovnem polju, ter osebam, ki se z omenjenimi temami ukvarjajo na različnih praktičnih in teoretskih ravneh, vključno s feminizmi in feminističnimi praksami, katerih odnos do transspolnosti, transseksualnosti in cispolne nenormativnosti je včasih ambivalenten, neredko pa tudi izključujoč, s čimer predstavljajo le še dodatno instanco nasilja in podaljška obstoječe cisnormativne družbene ureditve, spregledujoč dejstvo, da se različne oblike feminizmov pravzaprav borijo za skupni cilj, tj. za enakost vseh oseb, ne glede na spol, kajti: vsi spoli so resnični, kar v naslovu in v vsebini sporoča prva publikacija v slovenskem prostoru, ki heterogenost sicer družbeno homogeniziranih skupin transspolnih, transseksualnih in cispolno nenormativnih oseb obravnava v vsej njihovi raznolikosti. Gre torej za delo, ki nikoli ne more priti prehitro, oziroma delo, za katerega se zdi, da – upoštevajoč zgodovinsko kontinuiranost nasilnosti cisnormativnosti in obstoječa razmerja moči – vedno pride prepozno.

Literatura

Put u prostranstvo (2012). Rijeka: Lezbijska organizacija »Lori«.